

DECIZIE

20 iunie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Valeriu Doagă
Svetlana Filincova
Nina Vascan
Victor Burduh
Tamara Chișca-Doneva

examinând recursul declarat de către Morari Valeriu, reprezentat de avocatul Furnică Victor,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Morari Valeriu împotriva lui Bacical Mihail cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 12 decembrie 2017, prin care a fost admis apelul declarat de Bacical Mihail, casată hotărârea Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani din 16 februarie 2017 și a fost emisă o nouă hotărâre de admitere parțială a acțiunii,

c o n s t a t ă :

La data de 22 iunie 2016 Morari Valeriu a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Bacical Mihail cu privire la încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că se află cu pârâtul în relații amicale și îl cunoaște de aproximativ 20 de ani.

A comunicat că pe parcursul anilor, pârâtul sub diferite pretexte, a împrumutat de la el mai multe sume bănești, fără a perfecta contracte de împrumut, recipise și fără a duce o evidență comună a datoriilor.

A afirmat însă că la data de 28 iunie 2010 Bacical Mihail a întocmit două recipise prin care a confirmat datoriile sale față de reclamant.

Astfel, în temeiul primei recipise, pârâtul a recunoscut faptul că la data de 28 iunie 2010, a împrumutat de la reclamant suma de 3 500 de euro, asumându-și angajamentul de a restitui împrumutul până la data de 31 octombrie 2010.

A susținut că această datorie nu a fost restituită în termen, iar ca urmare a neexecutării de către pârât a obligațiilor de restituire a împrumutului conform primei recipise, acesta a reconfirmat prin propria semnătură la data de 22 iunie 2013, existența datoriei conform acestui înscris.

A mai afirmat că tot la data de 28 iunie 2010 de către pârât a fost întocmită a doua recipisă, prin care a reconfirmat obligația de restituire a datoriile istorice până la data de 31 decembrie 2010, precizând că la acea dată datoriile istorice vor constitui: 1) 39 800 de euro; 2) 20 700 de euro și 3) 17 300 de dolari SUA.

A reiterat că drept urmare a neexecutării de către debitor a obligațiilor de restituire a împrumutului conform celei de-a doua recipisă, acesta a reconfirmat prin propria semnătură la data de 22 iunie 2013, existența datoriei conform înscrisului dat.

A remarcat că din data reconfirmării existenței datoriilor conform celor două recipise, pârâtul nu a restituit nimic din sumele datorate.

La data de 26 iunie 2015, în adresa pârâtului a fost expediată pretenția prin care a solicitat restituirea sumelor datorate în termen de 5 zile. Pretenția respectivă a fost recepționată la data de 29 iunie 2015, circumstanțe probate prin chitanța nr. 2004321896/1 și prin avizul de recepție nr. 2004321896, pe ultima fiind aplicată și ștampila oficiului poștal cu data de 29 iunie 2015.

Prin urmare, pârâtul urma să restituie datoria până pe data de 4 iulie 2015, însă până în prezent nu a achitat datoria.

A solicitat încasarea de la Bacical Mihail în beneficiul său a datoriei și a dobânzii de întârziere în mărime de 64 000 de euro și 17 300 de dolari SUA și a cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani din 16 februarie 2017, acțiunea a fost admisă și s-a încasat de la Bacical Mihail în beneficiul lui Morari Valeriu datoria în mărime de 64 000 de euro și 17 300 de dolari SUA, convertiți în valută națională la momentul executării hotărârii, precum și cheltuielile de judecată compuse din taxa de stat achitată la înaintarea acțiunii în mărime de 25 000 de lei.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 12 decembrie 2017 a fost admis apelul declarat de Bacical Mihail, casată hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani din 16 februarie 2017 și a fost emisă o nouă hotărâre prin care acțiunea a fost admisă parțial. S-a încasat de la Bacical Mihail în beneficiul lui Morari Valeriu datoria în mărime de 21 350 de euro și 5 000 de dolari SUA sau echivalentul în lei conform cursului oficial al BNM la data executării hotărârii. S-a încasat de la Bacical Mihail în beneficiul lui Morari Valeriu taxa de stat achitată la depunerea acțiunii în sumă de 25 000 de lei. În rest, acțiunea a fost respinsă.

La 16 februarie 2018 Morari Valeriu, reprezentat de avocatul Furnică Victor a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 12 decembrie 2017, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei contestate cu menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a invocat prevederile art. 869 alin. (1), (2) Cod civil, în baza contractului de împrumut, părțile pot prevedea și plata unei dobânzi, care trebuie să se afle într-o relație rezonabilă cu rata de bază a Băncii Naționale a

Moldovei. Înțelegerea asupra dobânzii prin care se încalcă dispoziția alin. (1) este nulă.

A susținut că prin rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei se subînțelege acea rată, care este aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt. Caracterul rezonabil se determină în fiecare caz aparte, inclusiv este necesar să se țină cont de clauzele contractuale, de tipul contractului, de faptul dacă a fost stipulată vreo garanție a debitorului, de termenul contractului, de condițiile de creditare ale băncii. Este rezonabilă, de asemenea, acea dobândă, care este mai aproape de mărimea ratei de bază a Băncii Naționale a Moldovei. Dacă părțile au prevăzut plata dobânzilor fără să stipuleze cuantumul lor, în acest caz, potrivit art. 585 Cod civil, împrumutatul este obligat să plătească o dobândă egală cu rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei.

A specificat faptul că, prin contract, se poate prevedea și o altă rată. Însă, dacă prin contract s-a stabilit o dobândă nerezonabilă față de rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei, atunci, potrivit art. 869 alin. (2) Cod civil, obligația de a plăti această dobândă este nulă de drept în partea în care depășește rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei.

A menționat că instanța de apel prin anularea integrală a clauzei contractuale referitoare la dobândă a interpretat în mod eronat prevederile art. 869 Cod civil.

A reiterat că în recipisa din 28 iunie 2010 Bacical Mihail a indicat că a primit de la Morari Valeriu la data de 22 august 2008, 25 august 2008, 26 august 2008 suma de 13 000 de euro, iar la data de 12 septembrie 2008 a împrumutat 7 500 de euro și 5 000 dolari SUA, cât și 1 550 de euro, cu o dobândă de 10 % lunar pentru primele 2 luni și 5 % lunar pentru următoarele luni, până la rambursarea împrumutului.

A comunicat că în perioada în care au fost acordate împrumuturile, în vigoare era Hotărârea Băncii Naționale a Moldovei nr. 95 din 23 mai 2008, care în pct. 1) a stabilit rata de bază la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt în mărime de 18,5 %.

A remarcat că în speță o rată a dobânzii de 23 % anual este rezonabilă.

A indicat că dobânzile contractuale urmează a fi calculate pentru perioada 21 iunie 2013 – 21 iunie 2016, după cum urmează: $(21\ 350 \text{ de euro} \times 23\ \%) / 365 \text{ zile} \times 1\ 095 \text{ zile} = 14\ 731,50 \text{ euro}$; $(5\ 000 \text{ de dolari SUA} \times 23\ \%) / 365 \text{ zile} \times 1\ 095 = 3\ 450 \text{ dolari SUA}$.

În conformitate cu art. 434 CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

La caz, se constată că Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa părților copia deciziei din 12 decembrie 2017 la 29 ianuarie 2018, fapt confirmat prin scrisoarea de însoțire nr. 1203 (f. d. 108), iar date cu privire la recepționarea acesteia la materialele cauzei nu se atestă.

Astfel, recursul declarat la 16 februarie 2018 împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 12 decembrie 2017, se consideră a fi depus în termen.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 23 mai 2018, recursul declarat de către Morari Valeriu, reprezentat de avocatul Furnică Victor, a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul declarat de către Morari Valeriu, reprezentat de avocatul Furnică Victor, de a casa decizia instanței de apel în partea respingerii pretenției cu privire la încasarea dobânzii de întârziere, cu emiterea în partea dată a unei noi hotărâri cu privire la admiterea parțială a cerinței, iar în rest de a menține decizia instanței de apel din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

După cum denotă actele cauzei, prin recipisa din 28 iunie 2010, se atestă că Bacical Mihail a primit de la Morari Valeriu cu titlu de împrumut suma de bani în mărime de 3 500 de euro, cu o dobândă lunară de 5 %, cu termenul de scadență până la data de 31 octombrie 2010, iar apoi la data de 22 iunie 2013, pe recipisă a fost aplicată mențiunea „actualizat” și aplicată semnătura pârâtului (f. d. 12).

Potrivit unei alte recipise din 28 iunie 2010, Bacical Mihail a indicat că la data de 22 august 2008, 25 august 2008 și 26 august 2008 a luat de la Morari Valeriu cu titlu de împrumut sume de 13 000 de euro, la data de 12 septembrie 2008, a mai împrumutat suma de 7 500 de euro și 5 000 de dolari SUA. Sumele sus-menționate au fost luate pe o perioadă de o lună pentru pregătirea actelor în vederea vânzării unui teren de pământ pentru care deținea procura proprietarului. Dobânda oferită de el la această tranzacție a fost de 40 %.

În legătură cu faptul că tranzacția nu a avut loc, nu a fost în stare să-și onoreze obligațiile față de reclamant, iar drept urmare părțile au convenit ca la această sumă să fie percepută dobândă în mărime de 10 % lunar, pentru primele 2 luni și 5 % lunar pentru următoarele luni până la rambursarea împrumutului.

Totodată, la semnarea recipisei date s-a mai indicat că la data de 17 aprilie 2009 a fost restituită suma de 4 200 de euro. Ulterior, a mai primit de la Morari Valeriu suma de 1 550 de euro.

Astfel, Bacical Mihail s-a obligat să restituie sumele indicate nu mai târziu de 31 decembrie 2010, iar la data de 22 iunie 2013, pe recipisă a fost aplicată mențiunea „actualizat” și aplicată semnătura pârâtului (f. d. 13).

La data de 24 iunie 2015 Morari Valeriu a expediat în adresa lui Bacical Mihail pretenția, prin care a solicitat rambursarea împrumutului și a dobânzii de întârziere în mărime de 93 832 euro, precum și suma de 27 689,24 dolari SUA, în termen de 5 zile (f. d. 14).

Pretenția a fost recepționată de către Morari Valeriu la 29 iunie 2015, fapt confirmat prin copia avizului de recepție (f. d. 15).

Înaintând acțiunea în judecată împotriva lui Bacical Mihail, Morari Valeriu a solicitat încasarea datoriei și dobânzii de întârziere în mărime de 64 000 de euro și 17 300 de dolari SUA.

Fiind investită cu judecarea cauzei în speță prima instanță a ajuns la concluzia admiterii integrale a acțiunii.

Judecând apelul declarat de către Bacical Mihail, instanța de apel a ajuns la concluzia admiterii acestuia, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de admitere parțială a acțiunii și încasarea de la Bacical Mihail în beneficiul lui Morari Valeriu doar a datoriei în mărime de 21 350 de euro și 5 000 de dolari SUA și taxa de stat achitată la depunerea acțiunii în sumă de 25 000 de lei.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că potrivit art. 210 alin. (1), trebuie să fie încheiate în scris actele juridice dintre persoanele juridice, dintre persoanele juridice și persoanele fizice și dintre persoanele fizice dacă valoarea obiectului actului juridic depășește 1 000 de lei, iar în cazurile prevăzute de lege, indiferent de valoarea obiectului. În cazul în care, conform legii sau învoielii între părți, actul juridic trebuie încheiat în scris, el poate fi încheiat atât prin întocmirea unui singur înscris, semnat de părți, cât și printr-un schimb de scrisori, telegrame, telefonograme, altele asemenea, semnate de partea care le-a expedit.

Conform art. 867 alin. (1) Cod civil, prin contractul de împrumut o parte (împrumutător) se obligă să dea în proprietate celeilalte părți (împrumutatul) bani sau alte bunuri fungibile, iar aceasta se obligă să restituie banii în aceeași sumă sau bunuri de același gen, calitate și cantitate la expirarea termenului pentru care i-au fost date.

Totodată, instanța de apel a menționat că Codul civil nu conține reguli speciale cu privire la forma contractului de împrumut, acesta urmând să respecte regulile generale referitoare la forma convenției, adică prevederile art. 210, 211 Cod Civil.

Prin urmare, raportând prevederile legale citate supra la circumstanțele pricinii, instanța de apel a constatat că actele juridice - recipisele încheiate între Morari Valeriu și Bacical Mihail, corespund condițiilor de valabilitate ale actului juridic, totodată întrunesc cele trei elemente esențiale și anume: părțile – subiectul activ – Morari Valeriu, iar cel pasiv – Bacical Mihail; conținutul raportului obligațional care constă în dreptul de creanță și obligațiile corelative ale subiecților, precum și obiectul raportului juridic, ce reprezintă obligația - creditorului Morari Valeriu de a acorda debitorului Bacical Mihail un împrumut în mărime de 3 500 de euro, 13 000 de euro, 7 500 de euro, 1 550 de euro, în total 25 550 de euro și 5 000 de dolari SUA; - debitorului Bacical Mihail de a restitui împrumutul până la data de 31 decembrie 2010.

Totodată, reieșind din recipisa din 28 iunie 2010, instanța de apel a stabilit cu certitudine că la data de 17 aprilie 2009, Bacical Mihail a restituit lui Morari Valeriu suma în mărime de 4 200 de euro (f. d. 13).

Astfel, ținând cont de cele expuse supra și de faptul că Bacical Mihail nu și-a onorat obligația de rambursare a împrumutului, instanța de apel a dispus încasarea de la Bacical Mihail în beneficiul lui Morari Valeriu a datoriei în mărime de 21 350 de euro și 5 000 de dolari SUA, or în virtutea raportului obligațional debitorul este

ținut să-și execute obligația ce-i revine, și anume restituirea împrumutului în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit.

Ce ține de dobânzile contractuale de 40 %, 10 % și 5% prevăzute în recipise, instanța de apel a conchis că clauzele nominalizate sunt nule, or potrivit art. 869 alin. (1), (2) Cod civil în baza contractului de împrumut, părțile pot prevedea și plata unei dobânzi, care trebuie să se afle într-o relație rezonabilă cu rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei, iar înțelegerea asupra dobânzii prin care se încalcă dispoziția alin. (1) este nulă.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că la soluționarea cauzei, fiind stabilite pe deplin circumstanțele care au importanță pentru judecarea cauzei în fond, concluziile instanței de apel în partea respingerii pretenției cu privire la încasarea dobânzii de întârziere, sunt incorecte, fapt ce rezultă din interpretarea greșită a prevederilor legale ce guvernează raportul juridic litigios în coroborare cu materialul probator prezentat de părți.

În favoarea concluziei enunțate instanța de recurs reține că se atestă în mod incontestabil faptul că prin recipisa din 28 iunie 2010, Bacical Mihail a primit de la Morari Valeriu cu titlu de împrumut suma de 3 500 de euro, obligându-se să restituie această datorie până la data de 31 octombrie 2010 (f. d. 12).

Iar, prin a două recipisă din aceeași dată se confirmă cu certitudine faptul că, Bacical Mihail a împrumutat de la Morari Valeriu cu titlu de împrumut sume bănești în valoare de 13 000 de euro, 7 500 de euro, 1 550 de euro și 5 000 de dolari SUA (f. d. 13).

Este important a menționa că la data de 22 iunie 2013, pe ambele recipise a fost aplicată mențiunea „actualizat” și semnătura lui Bacical Mihail, acesta din urmă confirmând existența datoriei.

Conform prevederilor art. 8 alin. (1) și (2) lit. a) Cod civil, drepturile și obligațiile civile apar în temeiul legii, precum și în baza actelor persoanelor fizice și juridice care, deși nu sunt prevăzute de lege, dau naștere la drepturi și obligații civile, pornind de la principiile generale și de la sensul legislației civile. Drepturile și obligațiile civile apar din contracte și din alte acte juridice.

Reieșind din art. 867 alin. (1) Cod civil, prin contractul de împrumut o parte (împrumutător) se obligă să dea în proprietate celeilalte părți (împrumutatul) bani sau alte bunuri fungibile, iar aceasta se obligă să restituie banii în aceeași sumă sau bunuri de același gen, calitate și cantitate la expirarea termenului pentru care i-au fost date.

În sensul norme citate, este de înțeles că contractul de împrumut reprezintă o înțelegere (acord) conform căreia împrumutătorul se obligă să dea în proprietate împrumutatului bani sau alte bunuri fungibile, iar ultimul se obligă să restituie aceeași sumă de bani sau bunuri de același gen, calitate sau cantitate.

Instanța de recurs evidențiază că Codul civil nu conține reguli speciale cu privire la forma contractului de împrumut, urmând să fie respectate regulile generale referitoare la forma convenției, adică prevederile art. 210, 211 Cod civil, conform cărora actele juridice dintre persoanele juridice, dintre persoanele juridice și

persoanele fizice și dintre persoanele fizice se încheie în formă scrisă dacă valoarea obiectului actului juridic depășește 1 000 de lei, iar în cazurile prevăzute de lege, indiferent de valoarea obiectului. În cazul în care, conform legii sau învoielii între părți, actul juridic trebuie încheiat în scris, el poate fi încheiat atât prin întocmirea unui singur înscris, semnat de părți, cât și printr-un schimb de scrisori, telegrame, telefonograme, altele asemenea, semnate de partea care le-a expediat.

Instanța de recurs reiterează că obligația este un raport juridic de drept civil în care o parte, numită creditor, are posibilitatea de a pretinde celeilalte părți, numită debitor, să execute o prestație sau mai multe prestații ce pot fi de a da, a face sau a nu face, de regulă, sub sancțiunea constrângerii de stat.

Mai mult că, pentru existența raportului obligațional urmează a fi întrunite cele trei elemente esențiale și anume, părțile (creditorul – subiectul activ și debitorul - subiectul pasiv), conținutul raportului obligațional, ce constă în toate drepturile de creanță și obligațiile corelative care aparțin sau incumbă subiectelor sale și obiectul raportului juridic de obligații, ce reprezintă conduita concretă la care este îndreptățit subiectul activ și de care este ținut subiectul pasiv.

Prin urmare, raportând prevederile legale citate supra la circumstanțele pricinii, se constată că actele juridice - recipisele încheiate între Morari Valeriu și Bacical Mihail, corespund condițiilor de valabilitate ale actului juridic, totodată întrunesc cele trei elemente esențiale și anume: părțile – subiectul activ – Morari Valeriu, cel pasiv – Bacical Mihail; conținutul raportului obligațional care constă în dreptul de creanță și obligațiile corelative ale subiecților, precum și obiectul raportului juridic, ce reprezintă obligația: - creditorului de a acorda debitorului împrumutul; - debitorului de a restitui împrumutul până la data stabilită.

Conform art. 871 alin. (1) Cod civil, împrumutul trebuie să restituie împrumutul în termenul și în modul stabilit în contract.

Potrivit art. 512 alin. (1) Cod civil, în virtutea raportului obligațional, creditorul este în drept să pretindă de la debitor executarea unei prestații, iar debitorul este ținut să o execute. Prestația poate consta în a da, a face sau a nu face.

Astfel, în baza prevederilor enunțate, reieșind din constatările relatate și având în susținere dispozițiile art. 572 alin. (2) Cod civil, care reglementează condițiile generale de executare a obligațiilor și statuează că obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit, corect instanța de apel a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii în partea încasării datoriei și admiterii acestui capăt de cerere, or la caz s-a stabilit incontestabil că prin recipisele din 28 iunie 2010 se confirmă faptul că lui Bacical Mihail i-au fost transmise cu titlu de împrumut sumele de 3 500 de euro, 13 000 de euro, 7 500 de euro, 1 550 de euro și 5 000 de dolari SUA, cu termenul de restituire până la data 31 decembrie 2010.

Totodată, reieșind din recipisa din 28 iunie 2010, se reține cu certitudine că la data de 17 aprilie 2009, Bacical Mihail a restituit lui Morari Valeriu suma în mărime de 4 200 euro (f. d. 13).

La caz mai prezintă importanță faptul că la 22 iunie 2013 Bacical Mihail a aplicat mențiunea „actualizat” și semnătura pe recipisele din 28 iunie 2010, acesta din urmă reconfirmând existența datoriei.

Prin urmare, Bacical Mihail la solicitările lui Morari Valeriu nu a restituit datoria în sumă de 21 350 de euro și 5 000 de dolari, iar la moment refuză să-și onoreze obligațiunile asumate față de ultimul prin recipisele semnate.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că decizia instanței de apel în partea încasării datoriei a fost adoptată în limitele competenței, reieșind din temeiurile și obiectul acțiunii, cu aplicarea corectă a legii materiale care guvernează raportul juridic litigios, iar în cadrul judecării cauzei au fost create condiții obiective participanților la proces, întru realizarea drepturilor sale procedurale.

În același timp, instanța de recurs apreciază ca fiind neîntemeiată concluzia instanței de apel cu privire la respingerea pretenției formulate de Morari Valeriu cu privire la încasarea dobânzii de întârziere.

Urmează a fi reținute prevederile art. 872 alin. (1) Cod civil, care expres indică că în cazul în care împrumutatul nu restituie în termen împrumutul, împrumutătorul poate cere pentru întreaga sumă datorată o dobândă de întârziere în mărimea prevăzută la art. 619 Cod civil, dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

Aici se va remarca că dobândă poate fi solicitată de împrumutător în cazul neexecutării de către împrumutat a obligației de restituire a împrumutului, indiferent de faptul dacă dobânda a fost sau nu stipulată în contract, or, prin lipsa de folosință a unei sume de bani, creditorului i se provoacă un prejudiciu, în cazul nerambursării împrumutului în termen.

Conform art. 869 alin. (1) Cod civil, în baza contractului de împrumut, părțile pot prevedea și plata unei dobânzi, care trebuie să se afle într-o relație rezonabilă cu rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei (dobânda contractuală).

Prin rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei se subînțelege acea rată, care este aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt. Caracterul rezonabil se determină în fiecare caz aparte, inclusiv este necesar să se țină cont de clauzele contractuale, de tipul contractului, de faptul dacă a fost stipulată vreo garanție a debitorului, de termenul contractului, de condițiile de creditare ale băncii. Este rezonabilă, de asemenea, acea dobândă, care este mai aproape de mărimea ratei de bază a Băncii Naționale a Moldovei.

Se specifică faptul că, prin contract, se poate prevedea și o altă rată. Însă, dacă prin contract s-a stabilit o dobândă nerezonabilă față de rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei, atunci, potrivit art. 869 alin. (2) Cod civil, obligația de a plăti această dobândă este nulă de drept în partea în care depășește rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei.

În acest context, se denotă a fi neîntemeiată concluzia instanței de apel cu privire la anularea integrală a clauzei contractuale cu privire la dobânda de întârziere, or în speță este nulă de drept clauza ce prevede dobânda de întârziere exclusiv doar în partea în care depășește rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei.

Conform art. 619 alin. (1), (2) Cod civil, obligațiilor pecuniare li se aplică dobânzi pe perioada întârzierii. Dobânda de întârziere reprezintă 5% peste rata dobânzii prevăzută la art.585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel. Este admisă proba unui prejudiciu mai redus.

Or, dobânda de întârziere în mărime de 5% peste rata dobânzii prevăzută la art.585 Cod civil se aplică în privința persoanelor fizice care, la încheierea contractului de împrumut, dețineau calitatea de consumator.

Potrivit art.1 din Legea privind protecția consumatorilor nr. 105 din 13 martie 2003, consumator este orice persoană fizică ce intenționează să comande sau să procure ori care comandă, procură sau folosește produse, servicii pentru necesități nelegate de activitatea de întreprinzător sau profesională.

Prin urmare, reiese cu certitudine că dobânda prevăzută de părți în recipise în mărime de 40 % este una absolut nerezonabilă față de rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei, și în partea în care depășește rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei urmează a fi declarată nulă.

De aici rezultă că obligațiilor dintre părți îi este aplicabilă o dobândă egală cu 5% peste rata dobânzii prevăzută la art. 585 Cod civil.

Iar, potrivit art. 585 Cod civil, în cazul în care, conform legii sau contractului, obligația este purtătoare de dobândă, se plătește o dobândă egală cu rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei dacă legea sau contractul nu prevede o altă rată.

Astfel, se stabilește a fi parțial întemeiată pretenția lui Morari Valeiu cu privire la încasarea dobânzii de întârziere, or materialul probator denotă că potrivit recipisei din 28 iunie 2010, părțile au convenit ca dobânzile să fie calculate până la rambursarea împrumutului.

În condițiile în care, până la data depunerii cererii de chemare în judecată – 21 iunie 2016, pârâtul Bacical Mihail nu a restituit suma împrumutată și nici dobânda de întârziere, însă la data de 22 iunie 2013 dânsul a actualizat și a confirmat recipisele din 28 iunie 2010 prin propria semnătură aplicată, instanța de recurs constată că Morari Valeriu este în drept de a pretinde la încasarea dobânzii de întârziere pentru perioada 22 iunie 2013 - 21 iunie 2016, adică de la data când urma a fi restituit împrumutul și până la data înaintării acțiunii în judecată, cum este de fapt indicat și în cererea de recurs.

Reieșind din prevederile enunțate și efectuând calculul cu descifrare pe zile și în coraport cu suma datoriei, cu aplicarea corectă a ratei de bază a Băncii Naționale a Moldovei, instanța de recurs constată că pentru perioada 22 iunie 2013 - 21 iunie 2016, suma dobânzii de întârziere este de 9 378, 21 de euro și 2 196,30 de dolari SUA (conform calculului cu descifrare pe zile anexat la materialele cauzei).

Or, Bacical Mihail având obligația restituirii datoriei la data limită indicată, și-a executat această obligație în termenul stabilit, iar întârzierea în executarea obligațiilor pecuniare are drept consecință plata dobânzii de întârziere.

Sub acest aspect, urmează a fi respinsă pretenția lui Morari Valeriu de încasare a dobânzii de întârziere în partea în care depășește suma calculată mai sus cu aplicarea corectă a ratei de bază a Băncii Naționale a Moldovei.

Din cele menționate supra și în lumina normelor de drept invocate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Morari Valeriu, reprezentat de avocatul Furnică Victor, de a casa parțial decizia instanței de apel, în partea respingerii pretenției cu privire la încasarea dobânzii de întârziere și în partea dată a pronunța o nouă hotărâre cu privire la admiterea parțială a cerinței.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b), art. 445 alin. (3) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de către Morari Valeriu, reprezentat de avocatul Furnică Victor.

Se casează parțial decizia Curții de Apel Chișinău din 12 decembrie 2017, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Morari Valeriu împotriva lui Bacical Mihail cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată, în partea respingerii pretenției cu privire la încasarea dobânzii de întârziere și în această parte se emite o nouă hotărâre prin care:

Se admite parțial pretenția lui Morari Valeriu împotriva lui Bacical Mihail cu privire la încasarea dobânzii de întârziere.

Se încasează de la Bacical Mihail în beneficiul lui Morari Valeriu dobânda de întârziere în mărime de 9 378,21 (nouă mii trei sute șaptezeci și opt),21 de euro și 2 196,30 (două mii o sută nouăzeci și șase),30 de dolari SUA sau echivalentul în lei conform cursului oficial al Băncii Naționale a Moldovei la momentul executării hotărârii.

În rest, decizia Curții de Apel Chișinău din 12 decembrie 2017, se menține.
Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Svetlana Filincova

Nina Vascan

Victor Burduh

Tamara Chișca-Doneva